

Nagy Adrienn*

Határon innen és túl – a végrehajtási jog fejlődési irányai Európában

Könyvismertetés Wopera Zsuzsa, Nagy Adrienn (szerk.): *A végrehajtási jog aktuális kérdései* című könyvről

A végrehajtási jog aktuális kérdéseinek megvitatása tárgyában 2025. március 14-én a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Európai és Nemzetközi Jogi Intézete, a Miskolci Jogászképzésért Alapítvány, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, a Magyar Jogászegylet, a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottsága és a Bruckner Győző Tehetséggondozó Szakkollégium Polgári Eljárásjogi Szakmai Műhelye „*A végrehajtási jog aktuális kihívásai*” címmel konferenciát szervezett, melynek keretében tíz előadást hallhattak a résztvevők elméleti és gyakorlati szakemberektől. A konferencia azért is kiemelkedő jelentőségű, mert kifejezetten a végrehajtás témakörében ritkán nyílik alkalom ilyen tudományos szakmai diskurzusra. A kötet kiadását alapvetően ez a szakmai konferencia inspirálta, illetve az a tény, hogy a bírósági és a közigazgatási végrehajtási jog tárgykörében kevés olyan, a közelmúltban megjelent magyar nyelvű szakirodalom áll rendelkezésre, mely tudományos igénnyel közelít e fontos jogterület elemzéséhez.¹

A végrehajtási jog olyan interdiszciplináris jogterület, amelynek szabályai dinamikusan változnak, és időről időre felmerülnek olyan, korábban nem tapasztalt anyagi jogi és eljárásjogi problémák, amelyek értelmezése, megoldása korántsem egyértelmű. A tanulmánykötet e gondolatot szem előtt

tartva nem arra vállalkozik, hogy feldolgozza valamennyi, a bírósági végrehajtási jogterületet érintő és megoldásra váró problémakört, ehelyett két kiemelt tárgykörre fókuszál. Az első része olyan gyakorlatcentrikus tanulmányokat tartalmaz, amelyek a végrehajtási jog aktuális kérdéseit tárgyalják. A kötet első részében publikált írások jól reprezentálják a felmerülő gyakorlati problémák sokféleségét, az adóvégrehajtásban felmerülő kérdésektől, a biztosítási intézkedéseken át egészen a határon átnyúló szülői felelősségi ügyekben újonnan bevezetett végrehajtás felfüggesztési és megtagadási okokig. A kötet I. része tartalmaz válogatást a 2025. március 14-én megtartott konferencián elhangzott előadásokból.

Nagy Adrienn bevezető tanulmánya a végrehajtási jog három fő kihívását emeli ki: a hitelezői érdek és az adóvédelem közötti egyensúly kérdését a magyar bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) utóbbi években módosított normái mögött meghúzódó jogalkotói szándékot elemezve, a határon átnyúló végrehajtás problémáit elsődlegesen az Európai Unió jogalkotására fókuszálva, valamint a digitalizáció hatását és jelentőségét a bírósági végrehajtásban, utalva a digitális vagyontárgyakra vezetett végrehajtás kérdéseire. A szerző rámutat, hogy a végrehajtási jog egyik legnagyobb dilemmája az, hogy miként biztosítható a követelések hatékony érvényesítése úgy, hogy közben az adós alapvető jogai ne sérüljenek.

Herédi Erika tanulmánya a közigazgatási végrehajtás sajátosságait vizsgálja, különös tekintettel azokra az esetekre, amikor a végrehajtás tárgya meghatározott cselekmény. A szerző kiemeli az ágazati szabályozás sokszínűségét, valamint azt, hogy a végrehajtás hatékonysága nagymértékben függ az eljárás sajátosságaitól.

Horváth E. Írisz a Kúria jogegységesítő tevékenységét elemzi a bírósági végrehajtási jog területén. Tanulmánya rámutat arra, hogy a jogegység biztosítása kulcsfontosságú a jogbiztonság szempontjából, különösen egy olyan területen, ahol a jogalkalmazás számára jelentős mérlegelési lehetőséget biztosítanak a jogszabályok.

Krappai Ferenc az adóvégrehajtás gyakorlati problémáit mutatja be. A szerző hangsúlyozza, hogy az adóvégrehajtás sa-

* Főosztályvezető, Magánjogi Kutatási Főosztály, intézetigazgató egyetemi docens, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet.

1 Lásd pl. Wopera Zsuzsa – Gyovai Márk (szerk.): *Kézikönyv a bírósági végrehajtás foganatosításához*, Wolters Kluwer Bp. 2016.; GELENCSÉR Dániel – UDVARY Sándor (szerk.): *A bírósági végrehajtásról szóló törvény és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja*, HVG-ORAC Bp. 2021.; Muzsalyi Róbert: *Az európai számlázárolási rendelet kommentárja*, ORAC Kiadó Bp. 2022.; Gyovai Márk: *Az önálló bírósági végrehajtó szerepe az adóvégrehajtásban*; *Magyar Jog* 2015/10. 575–583. o.; Wopera Zsuzsa: *A Brüsszel IIb rendelet általános jellemzése*. In: Wopera Zsuzsa (szerk.): *A Brüsszel IIb rendelet kommentárja*, ORAC Kiadó Bp. 2023. 50–53. o.; Tóth Barbara: *A végrehajtás megtagadása és felfüggesztése a kiskorú gyermek érdekében az európai uniói családjogában*, *ADVOCAT* 2025/2. 42–57. o.; Móricz Aliz: *A biztosítási intézkedés jogintézményének főbb sarokpontjai az adóvégrehajtási eljárásban*, *Fontes* 2023/2–4. 71–80. o.

játos helyet foglal el a végrehajtási rendszerben, mivel az állam mint jogosult jelenik meg, ami speciális eljárási megoldásokat indokol. A tanulmány következetesen bemutatja a közigazgatási és adóvégrehajtásban eszközölt reformokat, és hangsúlyozza az adóvégrehajtás hatékonysági eredményeit.

Molnár Judit a fizetési meghagyásos eljárás és a végrehajtathóság kapcsolatát vizsgálja. Tanulmánya rámutat arra, hogy a jogerős fizetési meghagyások jelentős szerepet játszanak a követelések gyors és hatékony érvényesítésében. Figyelemre méltó jogtörténeti elemzést olvashatunk a jogerő és a polgári nemperes eljárások, azon belül is hangsúlyosan a fizetési meghagyásos eljárások összefüggéseiről. Kritikai módon értékeli a Kúria 6/2022. sz. Jogegységi határozatának indokolásában a fizetési meghagyáshoz fűződő anyagi jogerő értelmezése tárgyában kifejtett megállapításokat.

Szintén a fizetési meghagyásos eljárás Nagy Andrea tanulmányának központi témája, a szerző azonban a biztosítási intézkedések alkalmazásának feltételeit, lehetőségeit elemzi. Vizsgálja a biztosítási intézkedés elrendelésének feltételeit, eseteit, fajtáit és eljárási szabályait. Alapvetően arra a kérdésre keresi a választ, hogy van-e helye biztosítási intézkedésnek a fizetési meghagyásos eljárásban. A szerző arra a következtetésre jut, hogy a nemperes eljárás sajátosságai miatt nem illeszthető megfelelően a közjegyző hatáskörébe a fizetési meghagyásos eljárásban a biztosítási intézkedés, meglátása szerint a legjobb tudás, a legkörülmekintőbb eljárás mellett sem lehet megalapozott döntést hozni a biztosítási intézkedés elrendelésére irányuló kérelem tárgyában.

Pribula László a végrehajtás megszüntetése iránti perek és az érvénytelenségi perek kapcsolatát vizsgálja. Tanulmánya rámutat a két eljárás közötti összefüggésekre és a gyakorlati nehézségekre. A szerző arra a következtetésre jut, hogy a polgári perjogi kodifikáció során a gyakorlat számos jogalkalmazási nehézséget és annak megoldására alkalmas jogalkotási beavatkozási szükségletet jelzett. Pozitívumnak tartja, hogy ezek a jelzések számos esetben találtak befogadásra: így a végrehajtási záradékkal elrendelt végrehajtásban a hitelezővédelem szempontjait is megfelelően figyelembe véve, következetesebbé váltak és egyszerűsödtek az adós védekezési lehetőségei. A hitelezői érdek elsődlegessége és a bírósághoz fordulás joga egyidejű érvényesülését biztosítani kívánó megoldás is vet fel azonban a gyakorlat fejlesztéséhez hozzájáruló kérdéseket, amelyek az igényérvényesítés hatékonyságát tekintetbe vevő megoldása mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó, mind a jogkereső felek közös érdeke.

Suri Noémi az európai biztosítási intézkedés magyar jogban betöltött szerepét elemzi, különös tekintettel az ideiglenes számlazárolásra. A tanulmány a nemzetközi és hazai szabályozás összhangját vizsgálja. A szerző áttekinti a Vht. kapcsolódó rendelkezéseit, valamint utal az ideiglenes számlazárolást el-

rendelő európai végzés, mint jogintézmény rendszertani elhelyezésének hiányára. E körben arra a következtetésre jut, hogy jelentős különbség van a magyar és az európai biztosítási intézkedés elrendelésének feltételei között. A rendelet nyolc éves alkalmazásának összegző tapasztalatai körében megállapítja, hogy a sui generis biztosítási intézkedés elrendelése során a magyar bíróságok számára is az elsődleges kihívást a megfelelő egyensúly megtalálása jelenti a hitelezőnek a végzés beszerzéséhez fűződő érdeke és az adós azon érdeke között, hogy ne kerüljön sor visszaélésre a végzés végrehajtása következtében.

Wopera Zsuzsa a gyermekközpontú végrehajtás kérdését vizsgálja a szülői felelősséget érintő ügyekben. A szerző utal arra, hogy az utóbbi években a polgári anyagi és eljárásjogi szabályozásban markánsan érvényesül a gyermekközpontú megközelítés. Kevesebb szó esik azonban azokról az újításokról, amelyek a szülői felelősséget érintő eljárásokban hozott határozatok végrehajtását érintik, különösen az ilyen határozatok végrehajtásának felfüggesztését és megtagadását. Jelen tanulmányban elsődlegesen ezeket, a gyermekközpontú végrehajtást segítő különös rendelkezéseket elemezi.

A tanulmánykötet II. része a végrehajtási jog elévülésével kapcsolatos jog-összehasonlító tanulmányokat tartalmazza, amelyek az Európai Unió egyes tagállamainak nemzeti megoldásait elemzik az adóssal szemben foganatosítható végrehajtási cselekmények elévülése terén és vannak le mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás számára hasznosítható következtetéseket arra vonatkozóan, hogy az „örök adósi” minőség magyar jogban létező szabályozása mennyiben tekinthető általánosnak vagy inkább unikális jogi megoldásnak.

A spanyol, a román, a finn, az észt, a horvát, a német és az osztrák szabályozás bemutatása rámutat arra, hogy az egyes országok eltérő megoldásokat alkalmaznak. Egyes jogrendszerek objektív elévülési határidőt állapítanak meg, míg mások lehetővé teszik a követelések hosszú távú érvényesítését. A tanulmányokból levonható az a következtetés, hogy az elévülés szabályozása szorosan összefügg a jogpolitikai célkitűzésekkel, az éppen aktuális gazdasági, pénzügyi és társadalmi folyamatokkal, melynek során mérlegelni szükséges, hogy a hitelezői követelések kielégítését vagy az adósvédelmet szükséges éppen előtérbe helyeznie a jogalkotónak.

A tanulmánykötet átfogó képet ad a végrehajtási jog jelenlegi helyzetéről, jövőbeli kihívásairól Magyarországon és az Európai Unióban. Kiemelt jelentősége abban áll, hogy összekapcsolja az elméleti elemzést a gyakorlati tapasztalatokkal, valamint nemzetközi perspektívából is értékelhetővé válik a magyar szabályozás. A kötet hozzájárul a végrehajtási joggal kapcsolatos tudományos diskurzus fejlődéséhez, és hasznos iránytűként szolgál a jogalkalmazók számára is.

